

Nevarna zimska IPP

Na zimske planinske pohode, kjer koli se jih že lotevamo, se moramo pripraviti še temeljiteje kot se na poletne ture, o čemer nam poučno priča naslednji dogodek:

Pred petnajstimi leti sta se pod Planikom (1272 m) in nedaleč od Bončičeve kuče (1002 m) v hrvaški Čičariji znašla planinca Andrejčiča iz Lesc pri Bledu, ki sta pozneje poročala: »Imela sva veliko srečo, da so naju ob štirih popoldne pri Bončičevi kuči sprejeli pod streho jamarji iz Pazina, ki so si uredili bivač v neki baraki. Ne veva, kako bi v gozdu in snegu ter mokra do kolena preživela noč,« sta napisala **Anton in Ivan Andrejčič** iz Lesc. Razglednico s Poklona (922 m), točke z Istrske planinske poti (IPP), s to vsebino sta mi namreč poslala kot poverjeniku IPP po Čičariji 3. maja 1984 in jo oddala v Lovranu, na tej razglednici pa so odtisnjeni žigi Vojak-Učka (1401 m), Po gorah Hrvaške in Končarevac – PD Kamenjak z Reke. Tema dvema planincema smo izdali spominski znački o prehojeni IPP s številčkama 1232 in 1233.

To pišem zato, ker je treba biti tudi na »nedolžnih« planinskih poteh pozimi nadvse previden in preudaren; to velja tudi za pot z Brajkovega vrha (1092 m) preko Planika do Poklona, kjer so predvsem pozimi zelo nepredvidljive in ostre vremenske razmere. Ob neki priložnosti nas je pozimi šesterica od Brdudca (747 m) do Poklona pešala devet ur, čeprav je za pot sicer potrebnih največ pet ur. Takrat je bil Platak pod Snježnikom odrezan od sveta, kot je bilo zapisano v časopisih. Čeprav so nekateri na naporni poti hoteli postati in počivati, sem kot vodnik vztrajal, da moramo priti do konca, ker bi se pot sicer lahko končala nesrečno. Tako naj ob razglednici dveh slovenskih planincev (če se tega dogodka še spominjata, naj mi se javita) in ob sedanjem podobnem vremenu, kakršno je bilo takrat, zimske obiskovalce Čičarije opomnim, da je na tej poti v takih vremenskih razmerah potrebna velika previdnost.

Josip Sakoman, Zagreb

iz planinske literature

Enciklopedija Slovenije – 12

Mladinska knjiga nas je že nekaj zadnjih let tik pred novoletnimi prazniki razveselila z izdajo novega zvezka Enciklopedije Slovenije. Tako je decembra lani izšel že 12. zvezek tega najboljšejšega slovenskega knjižnega dela. Čeprav je bil ta prvotno načrtovan kot zadnji, mu bodo sledili vsaj še trije. Od črke »S« do konca abecede je potrebno še marsikaj zapisati in tudi predstaviti.

V tem zvezku se kar 144 gesel začne s »slovenska«, »slovenski« ali »slovensko«. Druga posebna skupina gesel v 12. zvezku so gesla, ki se začnejo s »sveta«, »svete« ali »sveti«. Takih gesel je 34. Gre za imena naselij in nekatere cerkve, pomembne likovno umetnostne spomenike. Tudi planinstvu je posvečenih kar nekaj pomembnih gesel. Med njimi je opisana zgodovina Slovenskega planinskega društva, ki je bilo ustanovljeno leta 1893. Pomembno mesto zavzemajo tudi zapisi o slovenskih planinskih društvih v zamejstvu, v Bariločah (Argentina), Celovcu, Gorici in Trstu. Slovenci in njihova dejavnost v zamejstvu so zapisani tudi na mnogih drugih področjih.

Med spomeniki je omenjen in tudi na fotografiji predstavljen spomenik **Juliusu Kugyju** v Trenti, delo akad. kiparja **Jakoba Savinška** in **Borisa Kobeta**. Posebno geslo je posvečeno duhovniku **Valentinu Staniču**, ki velja v Vzhodnih Alpah za prvega alpinista, ki za svoje vzpone ni najemal gorskih vodnikov. Med gorami so opisani Smrekovsko pogoje na Štajerskem, notranjski Snežnik, katerega širše območje želimo zaščititi kot nacionalni park, Stol, najvišji vrh Karavank, Storžič, najzahodnejša gora Kamniških Alp, in Strojna na Korškem. Sem bi sodilo tudi geslo Slovenska planinska pot, drugi največji slovenski objekt, ki pa je bil predstavljen že v prejšnjem zvezku.

Kot nekdanji del planinstva pa je predstavljena tudi speleologija (jamarstvo).

Med planinsko literaturo uvrščamo tudi vsa dela, ki govorijo o dogajanjih med prvo svetovno vojno na soški fronti, saj so se ti boji večinoma vodili na pobočjih gor nad Sočo. Čeprav je bilo lani 80 let od konca te vojne, ta del naše zgodovine še nismo dovolj utrdili v našo zavest in vsestransko obdelali v dosedanjih literaturi. Geslo »soška fronta« je eno od štirih najboljšejših gesel v 12. zvezku. Obsega skoraj 1200 vrstic. V geslu je zelo natančno in strnjeno opisana vsaka od 12 soških bitk – ta pregled vojaških operacij na kopnem je napisal **Drago Sedmak**; operacije mornarice in letalstva je orisal **Nikolaj Safonov**, italijansko okupacijo, begunstvo in evakuacijo prebivalstva je prikazala **dr. Petra Svoljšak**, podatke o žrtvah in vojni škodi je zbral Drago Sedmak. Geslo je opremljeno z zelo izčrpnimi tematskimi kartama Draga Sedmaka in **Martina Ivaniča**; prva, izredno pregledna, prikazuje v besedilu omenjena pomembna bojišča, bojni črti po 5. in 11. bitki, sedeže višjih poveljstev, oskrbovalne komunikacije in še veliko drugega, druga pa razseljenost beguncev, ki je segla na severu na Češko in na jugu do Sicilije.

Čiril Velkorrh

Peter Kozler na znamki

V prvi letošnji seriji priložnostnih znamk s portreti znamenitih osebnosti je poleg akademika **dr. Božidarja Lavriča** (15 SIT), generala **Rudolfa Maistra** (70 SIT) in največjega slovenskega pesnika **dr. Franceta Prešerna** (80 SIT) tudi portret **Petra Kozlerja** (1824–1879) (14 SIT).

Peter Kozler je študiral logiko, fiziko in pravo. Kot sodnik je služboval v Rovinju, Labinu, Vodnjanu, Pazinu, Tolminu, Gorici in Trstu. V Sežani je bil notar, po očetovi smrti pa je prevzel njegovo trgovino na Dujanju. S sestro in brati je kupil Cekinov grad v Ljubljani in osnoval takrat največjo pivovarno na Kranj-